אמר רבי עקיבא פרק תשיעי שבת

צ.

במיני מסיקה. עסקינן שכולן מיני מתיקת קדירה אכל מין אחד מין מלערוך ומתניתין לא מפליג: **דוגמא לאירא.** מעט גמר שהוא כמין דוגמא שמרלאה הלבנ לבנע"ה כזה מחפון או כזה והוא כדי ליתן באירא של קנה של גרדי ושיעורה מועט: **לשרות.** ומתני' בשאינן שרויין והבא לשרות אינו שורה פחות מכדי בגד קטן: **אנפטרין.** מקום: **הוסיפו עליהם.** לענין שביעית: **החלבילין.** לערוי"ן: **והלבונין.** לענה: **כברויסא.** גפרית: **שיש לו עיקר.** שנשרש בארץ. ולפי דעתי תורגיתא דגרסינן בסמס ע"ז[1] דבר שאין לו שורש [2] הוא כמו זה ולא כמו שמפרשין אותו פיוט"א: **שלוף דון.** לא איתפרש אבל כך שמו: **כרמלא דפרזלא.** פורייד"ו של כחל: **מתני' פלפלת כל שהוא.** ואינו פלפל שלנו. ובגמרא מפרש כל שהוא למאי חזי: **מיני בשמים כל שהן.** לריח טוב: **מיני מתכות כל שהוא.** רלוי לדרכן קטן: **שמצניעין אותו לרפואה** ל"ג: **מקק ספרים.** אכילת תולעת אוכלת הספרים ומרקבן ושמו מקק: **שמצניעין אותן לגוגנין.** שכל דבר קדם טעון גניזה: **מאומה.** אלמא אתנביה קרא לאיסורא. והא דתנן (לעיל דף עה:) כל שאינו כשר להניע כו' ואוקיימנא למעוטי עלי אשירה דלא כר' יהודה: **גמ' לגלחא.** כאב חלי הלשון: **ריח רע.** שמעשנין בהן מולין ומיעוקות כגון מלנית להכרית מעליו מזיקין: **ארגמן.** צבע שלובעין בו ארגמן וטעמא לא איתפרש. ול"ג שגם הוא ראוי להריח: **כפולה הוורד.** עלה של וורד בחור אחת: **מיני מתכות כל שהוא.** ממני' היא: **הרי עלי ברזל.** לבדק הבית: **לכליא עורב.** טבלאות של אמה (ג) היו עושין והן חדין כסכין סכיוותיסם ומסמרין חדין בכולן ומתפין בהן גגו של היכל למנוע את העורבים מלשב: **ממעה כסף.** נחשת שוה מעה כסף: **לגורא.** מזלג קטן (ד) [כעין] שטוין בו זהב ולבדק הבית למאי חזי: **שמוחטין בו פסילות.** ומנקבין(ה) לאשיהן לעדויי חוטכן. מוקיי"ר בלע"ז: **מקק דספרי פכך דשירא.** כל אלו תולעין הן שבכל מין ומין ומלוקין בשמותיהם מכך אילא פה הה: **כולהו סכנתא.** לאוכלן: **קוליס יש בפאנים.** היה תולעת יושב ונוקב בגרונו ודומה שהוא קוף: **קטליה פה לדין.** הרגו פה לדין: **מתני' רוכלין.** מוכרי בשמים לקישוטי נשים ויש להן קופות קטנות לגרורות בשמים: **אינו חייב אלא חטאת אחת.** דכולה מלאה הוא: **פחות מכגרוגרת.** דאע"ג דכל האוכלין שיעורן כגרוגרת הני כיון דלזריעה קיימי בפחות מכגרוגרת נמי מיחייב:

זרע

במיני מתיקה שנו הואיל וראויין למתק קדירה טעמא דחזו למתק את הקדירה הא לאו הכי לא הכא נמי חזו למתק: קליפי אגוזין וקליפי רמונים סטים ופואה כדי לצבוע בגד קטן: ורמינהי [6] המוציא סמנים שרויין כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא (הא איתמר עלה) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות לסממנים לצבוע בהן דוגמא לאירא: [7] אמי רגלים: תנא מי רגלים עד בן (8) מ' יום: נתר: [9] תנא נתר אלכסנדרית ולא נתר אנפנטרין: בורית: אמר רב יהודה זה חול והתניא הבורית והחול אלא מאי בורית כבריתא מיתיבי הוסיפו עליהן החלבוצין והלעינון והבורית והאהל ואי ס"ד כבריתא כבריתא מי איתא בשביעית [10] (והתנן) [11] זה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית ושאין לו עיקר אין לו שביעית אלא מאי בורית אהלא והתניא והבורית ואהלא (אלא) תרי גווני אהלא: קימוליא: אמר רב יהודה שלוף דון: אשלג [12] אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי שונאנה [13] שמיה ומשתכח בנוקבא דמרגניתא ומפקי ליה ברמצא דפרזלא: **מתני'** [14] פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגוגנין [15] רבי יהודה אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא שנאמר [16] ולא ידבק בידך מאומה מן החרם: **גמ'** פלפלת כל שהוא למאי חזיא לריח הפה: עיטרן כל שהוא: למאי חזיא לצילחתא: מיני בשמים כל שהן: ת"ר [17] המוציא ריח רע כל שהוא שמן טוב כל שהוא ארגמן כל שהוא [18] ובתולת הוורד אחת: מיני מתכות כל שהן: למאי חזו תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שכן ראוי לעשות ממנה דרבן קטן [19] ת"ר האומר הרי עלי ברזל אחרים אומרים [20] לא יפחות מאמה על אמה למאי חזיא אמר רב יוסף לכלייא עורב ואיכא דאמרי אחרים אומרים לא יפחות מכליא עורב וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה [21] נחשת לא יפחות ממעה כסף [22] תניא רבי אליעזר אומר לא יפחות מצינורא קטנה של נחשת למאי חזיא אמר אביי [23] שמחטטין בה את הפתילות ומקנחין הנרות: מקק ספרים ומקק מטפחת: א"ר יהודה מקק דסיפרי תכך דשיראי ואילא דעינבי ופה דתאני והה דרימוני כולהו סכנתא ההוא תלמידא דהוה יתיב קמיה דר' יוחנן הוה קאכיל

הואיל וראויין למתק הקדירה. הואיל וממתיקין הוה ליה למימר כדפי' בסוף כלל גדול (דף עו. ופס) וא"ת היכי מיירי אי בנותן טעם אפילו שאר מינין נמי ואי אין בהם נותן טעם אפי' מיני מתיקה נמי לא וי"ל דאפילו בים בהן נותן טעם שרי בשאר מינין דנותן טעם לפגם הוא. ל"י: **מי** רגלים בן מ' יום. אין גירסא זו נכונה דמשמע של קטן כן מ' יום ובגמרא פרק האשה (דף סב.) גבי ז' סממנין מעבירין קמני כל הני דהכא ומי רגליס וקא בעי התם בגמרא [a] דילד לו מזקן ואית דגרסי של מ' יום ואין גרלאה דהתם נמי תניא ומי רגליס שהחמילו וכמה חימולן שלשה ימים וגרלאה כספרים דגרסי עד מ' יום דמג' ימים עד מ' מעבירין אותם על הכתם אבל תוך ג' ולאחר מ' אין מעבירין: **בורית** זה החול. ואע"ג דבפ' המוליא (לעיל פ:) יהיב בחול שיעורא אחרינא כדי ליתן על פי כף של מיד אומר רבינו מאיר דהתם מיירי בחול שנותנין בכיר אבל הכא מיירי בחול שמלבנין בו את הכנדים ולספרים דגרסי הכא בורית זה אהלא אתי שפיר: **תרי** גווני אהלא. ולעיל דלא שני תרי גווני חול [b] (לו לגירסא אחרת תרי גווני אהלא) משום דקים ליה לליכא בהו תרי גווני ויש ספרים דגרסי לעיל מאי בורית אהלא ולפי זה אתי שפיר דה"ק לעולם כדאמר מעיקרא דבורית זה אהלא ותרי גווני אהלא:

לא יפחות ממעה בכסף. תימה לר"י דלא יפחות מפרוטה הוה ליה למימר כי היכי דתניא בפרק בתרא דתמורות (דף קו:) הרי עלי זהב לא יפחות מדינר זהב כסף לא יפחות מדינר כסף:

מכליא עורב. בערוך בערך כל פי' דבמקדש לאשון מפני רוב קדושה שהיתה בו לא הוה צריך כליא עורב ולית דבפ"ק דמועד קטן (דף ט.) מוכח בהליה שהיה במקדש לאשון כליא [c] עורב: **המוציא** קופת הרוכלין אע"פ שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא אחת. תימה דמאי קמ"ל פשיטא דאפילו בהוליא וחזר והוליא אינו חייב אלא אחת כמו בקלר וחזר וקלר כ"ש בכת אחת ואפילו רב יוסף דמחייב אליבא דר' אליעזר בקלר וחזר וקלר בפרק אמרו לו [d] (יומא דף טו.) בהוליא אחת פשיטא דפטור ותיכף ר"ת דמיירי כגון שנודע לו על מין זה ונתכפר וחזר ונודע לו על מין אחר אפ"ה פטור דהוי הכל כמו דבר אחד ואע"ג דבפרק המלגיע (לקמן לג:) תניא ואם היה כלי צריך לו חייב אף על הכלי ומוקי לה רב אשי שנגב בזה ובזה ונודע לו וחזר ונודע לו ובפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל דוקא בכלי ואוכלים שבתוכו מחלקין ידיעות אבל באוכלין שבתוך הכלי אפילו בפרות אין מחלקות ור"י מצא בירושלמי אילו הוליא והוליא כלום הוא חייב אלא אחת לא נצרכה אלא לר"א שלא תאמר מינים הרבה יעשו כהעלמות הרבה ויהא חייב על כל אחת ואחת קמ"ל פי' דס"ד דמינים מחלקין כדא"ר יהושע ממחויין מחלקין [e] ומיהו ה"ל להזכיר ר' יהושע: אם

אתיני אמר ליה רבי קוצין יש בתאנים א"ל קטליה פה לדין: **מתני'** [f] המוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת [g]: זרעוני גינה פחות מכגרוגרת ר' יהודה בן בתירה אומר חמשה

זרע

מסורת הש"ס

(a) לעיל עט., ב) נדה סב. ע"ש. ג) (ל"ל הסמיל), ד) ע"ז יד. מה סב., ה) נדה סב., ו) נר' הפרוך ערך אבן אלגה ומגדה סב. איתא אבלגה), ז) (עי' תוס' לקמן לד. ד"ה את התת), ח) (פי' שוקן פתוס ורבינו אלי נאמן היה שוגה פתוח אתיא הוריד שפושין מלמד נאן לגוש כמון ורד וקורין לוטי ורד. פרוש ע' ערך בתוכן), ט) מנחות קו. ע"ש, י) (מנחות קו:), כ) (סס קו. יסס איתא ר"ש בן יעקב), ל) נר' הערוך שמחטין ומי' בילה לב:), מ) לעיל עט., נ) ר' יד. ואתי נוטע תורגיתא מינטו, ס) ל"ל מקנגין, ע) (דף סב.), פ) רש"ל מ"ו ועי' מהרש"ל, צ) ובפרקין ו. ד"ה כגון מי כתבו יפוש נכון ע"ש וכ"כ במנחות קו. ד"ה כלי), ק) (ל"ל כרתיות), ר) ומיהו היה לו לחזיר ר' יוסף אלא ר"ל ר"ל דמתיר מתולדה מתקנים אב רש"ל.

תורה אור השלם

1 ולא דבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב יי מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבתיך:
דברים יג יח

הגהות הב"ח

(a) גמ' מי רגלים עד מ' יום כל"ל ותיכת גן נמתק: (ב) רש"י ד"ה שש לי עיקר יכי שאין לי עיקר הוא כמו: (ג) ר"ה לגלח ערוב של אמה על אמה כי: (ד) ר"ה לגורא מזלג קטן הס"ד ואמ"ב מ"ה שמוחטין בו פתילות ומקנחין לאשיהן כל"ל ותיכת שטין לי זהב לבדק הבית למאי חזי נתתיך:

רבינו חננאל

אירא. ונקרא עיירא. בלשון ארמי אודדה. והוא כמין סוך. תחיבה קטנה מן הצמר או מן השעתן. או מן צמר של גפנים שאורגין אותן בתוך מטפחות ספג. כמו מילת. נקראת בלשון ישמעאל כמל. והרבה ציבעין אותן. צליחתא בלשון ישמעאל א[ל]שקיקה. פתילת הוורד. שעושין מצמר גפן צבוע כעין ורד. וקורין אותו ורד. וכן אמרו (כתובות עד) לעיניו יצאת וראשה פרוצה וטווה בשוק. בטווה וורד כנגד פניה. ובלשון פרס נקרא גולנין. נודע בבבל. מקק ספרים. רקבונית של ספרים, תולעת הנולד ממנו נקרא מקק. ותולעת הנולד (ממנו) ממשי נקרא תכך. והנולד מן העגבים נקרא אלא. ושל תאנים פח. ושל רמונים חח.

עין משפט נר מצוה

לה א מרי פרש מהלי שבת הלכה ח:
לו ב ג שם הלכה ה:
לז ד מרי פ"ב מהלכות ערכין הלכה ט:
לח ה מרי פרש מהלי שבת הלכה כח:
לט ו שם הלכה ו:

לעזי רש"י

לטרר"ין [לייטרר"ן]. מרור גינות.
פינו"א [פר"ן]. אורן.
פורידר"ר. מקדח.
מוקיי"ר. למחוט (נר).

מוסף רש"י

במיני מתיקה שנו. שכולן טעמן מתוק ומשום הכי מלטרפין דטעמן שוה למתק בהן הקדירה (ע"ז סו.). לצבוע בהן דוגמא לאירא. כלומר מעט כמין שמרלאן לדוגמא לתר רולה אתה כאב, והוא כשיעור הלרך לאירא של גרדי לפתוס פי קנה שפקעים הערב נתוכה כי (לעיל עט.), לפי שאין אדם טורח. ואם גם לשרוקה שוהה כדי פי קנה (שם). כל שיש לו עיקר. שורש שממנו מן, ונפרית קרקע כעלמה הוא (נדה סב.), וכל שאין לו עיקר. לסתקיים בתרן בימות הגשמים, כגון קישותין ודלעינין וכיולא בהן (ע"ז יד.). אין לו שביעית. ומותר לעשות מהן שמרוה ולוטו מלוחה לסתקיין (שם). לכלייא עורב. מקמרות מדין מוחכנין כדאם גב היכול לכלות העוכרין אלא שכו עליו (מנחות קו.) שכיו מכיוון טבלאות של כחל אמה על אמה ינהן תשמרות גוזיהן אמה ינהן תשמרות גוזיהן דאם הגג של היכל לגרם את העוכרין, ל"פ כלא עורב מוגע העוכרים כמו (תהלים מ) לא תבלה רחמיך (שה"ר ה.), לא יפחות ממנא כסף. מטיה מעה כסף, דמיתי נחוסם שוה מעה כסף (מנחות קו.). שמחטטין בהן את הפתילות. מפילין דאם הפתילה כבהה בנרוף, ובלע"ז מחוקיר"ל (שם קו.). ומקנחין הנרות. של מנורה מלאכה שבתוכה (שם). ר' יהודה בו בתירא אומר חמשה. גרעינין (לעיל עט.).

רב נסים גאון

האומר הרי עלי ברזל לא יפחות מאמה על אמה למאי חזי אמר רב יוסף לכלה עורב. המצאנו במסכת מידות בפרק ד', ההיכל מאה על מאה ועל רום אמה. האולם שש אמות וגובהו ארבעים אמה, אמה כיור, ואמתים (בית) דילמה. אמה תיקרה, ואמה מעזיבה, וג' אמות מעקה, ואמה כלה עורב. ר' יהודה אומר לא היתה כלה עורב עולה מן המידה. אלא ד' אמות עולה היה מעקה. וכגון זה במנחות וזף קו) בפרק הרי עלי עשרון.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com